

Βίκτωρ Ουγκώ [Victor Hugo]

Ο βασιλεύς διασκεδάζει (Le roi s'amuse) [απόσπασμα: πρ. Ε', σκ. 3]

Μετάφραση: Γ. Ευγ. Ζαλακώστας

Αττικόν Μουσείον, Αθήνα

τμ 1, τχ. 10 (Νοέμβριος 1883), σ. 146-151, 154

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ

Σ. τ. Δ. Εὐχάριστως συνοδεύομεν τὴν εἰκόνα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ, τοῦ μεγίστου τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ποιητοῦ, ἥτις ἄλλως τε εἶνε ἔργον βραβευθέν νεαροῦ ἑλληνος μαθητοῦ τοῦ ἡμετέρου Πολυτεχνείου, διὰ τοῦ κατωτέρω ἀποσπάματος ἐκ τῆς προσεχῶς ἐκδοθησομένης ἐμμέτρου μεταφράσεως τοῦ δράματος τοῦ Οὐγγῶ Ὁ Βασιλεὺς Διασκεδάζει, τὸ ὁποῖον προθύμως παρεχώρησεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀττικοῦ Μουσείου ὁ φίλος μεταφραστὴς κ. Εὐγένιος Γ. Ζαλοκώστας.

Ἡ σκηνή, ἣν δημοσιεύομεν, ἐλήφθη ἐκ τῆς πέμπτης πράξεως, παριστᾶ δὲ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ Τριβουλέτος ἐπιχαίρει καὶ ἐκδικεῖται, φρονῶν ὅτι τὸ ἐν τῷ σάκκῳ πτώμα, τὸ ὁποῖον τύπτει καὶ λοιδορεῖ, εἶνε τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου Α' ὃν τινὰ πιστεύει δολοφονηθέντα παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον πρὸς τοῦτο ἐμισθώσεν, ἵνα ἐκδικηθῇ τὴν κόρην του Λευκίην, ἑξαπατηθεῖσαν παρὰ τοῦ Βασιλέως. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Λευκή, καίτοι ἀποκαλύψασα τὴν πλάνην τῆς, ἐτέθη αὐτῇ ὑπὸ τὸ ἔγχειριδιον τοῦ δολοφόνου, ὅστις ἔπειτα παρέδωκε τὸν νεκρὸν τῆς εἰς τὸν δυστυχῆ Τριβουλέτον ἀντὶ τοῦ πτώματος τοῦ Βασιλέως.

Ἐν εἴδει προλόγου εἰς τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην μετάφρασιν ἐνομίσασμεν πρόσφορον νὰ προτάξωμεν ἐπιστολὴν τοῦ φίλου ἡμῶν κ. Τιμολέοντος Ε. Ἡλιοπούλου ἀποσταλεῖσαν ἐκ Γενεύης πρὸς φίλον του καὶ περὶ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ πραγματευομένην.

Φίλτατέ μου,

Εἶδον τὸν Βίκτωρα Οὐγγῶ. Εἶδον τὴν σεπτὴν ἐκείνην κεφαλὴν ἣτις περικλείει πνεῦμα τοσοῦτον ἀκατάσχετον, ιδιόρρυθμον, ὑπεράνθρωπον, πνεῦμα ἀνελθὸν εἰς τὰ ὕψιστα καὶ καταδὴν μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἀθλιότητων, εἰσδύσαν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τὰς λεπτοτάτας αὐτῆς ἵνας διαγνόν. Εἶδον τὴν μεγαλοφύϊαν τοῦ αἰῶνος. Κύπτει ἤδη ὑπὸ τὸ βαθὺ γῆρας τὴν κεφαλὴν, οἱ πόδες του ἀδυνατοῦσι νὰ τὸν στηρίξωσιν, ἔχει λευκὴν τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα, τὸ βλέμμα του δὲν ἔχει πλέον ἀστραπὴν, καὶ ἡ φωνὴ του ἐξέρχεται ἀσθενὴς καὶ ὑπόκωφος ὡσεὶ ἐκ τάφου ἐξερχομένη. Ἄλλ' ἔχει δύο μικροὺς ἀγγέλους οἵτινες τὸν στηρίζουσι, τὸν θωπεύουσι, τὸν θερμαίνουσι· τὸν ἔγγονόν του καὶ τὴν μικρὰν ἔγγονήν του. Λευχείμω, ἔχουσα ἀνειμένην τὴν χρυσοῦν κόμην τῆς ἡ δωδεκάετις παιδίσκη δὲν ἀφίνει τὸ πλευρὸν τοῦ πάππου τῆς, τὸν στηρίζει ὑπὸ τὸν βραχίονα σταν βαδίζῃ, τῷ ὁμιλεῖ εἰς τὸ οὖς, θωπεύει τὴν χιόνα τῆς κόμης του, καὶ φαίνεται ὡσεὶ ζητοῦσα νὰ τῷ μεταδώσῃ ἐκ τῆς νεαρᾶς ζωῆς τῆς. Ὁ ἔγγονός του, δεκατετραέτης τὴν ἡλικίαν, ἴσταται παρὰ τὸ ἕτερον πλευρὸν τοῦ ἐνδόξου πάππου του, ἔχει μέλανας, βαθεῖς ὀφθαλμούς, καὶ φαίνεται ὑπερήφανος διότι λέγεται Οὐγγῶ.

Ὁ μέγας ποιητὴς καταλιπὼν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τοὺς Παρισίους, ἦλθε νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν ζωογόνον ἀέρα τῶν Ἄλπεων, νὰ ἐπανίδῃ τὰς μεγαλοπρεπεῖς εἰκόνας τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ φύσεως, ἀριστουργήματα ἅτινα καλλιτέχνης ἀγνωστος ἐδημιούργησεν. Εἰς μίαν γωνίαν, τὴν θελκτικώ-

τέραν ἴσως, τῆς λίμνης τοῦ Λεμάν, ἐπὶ χλοεροῦ λοφίσκου κεῖται τὸ μέγα ξενοδοχεῖον τοῦ Βύρωνος ὅπερ ξενίζει τὸν Βίκτωρα Οὐγγῶ. Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου του τὸ βλέμμα ἐγκλοποῦται ὄλην τὴν εὐρεῖαν ἑκτασίαν τῆς λίμνης, ἥτις ἀπλοῦται κυανόχρους καὶ γαληνιαία, ἑκατέρωθεν δ' ἐκτείνονται μακραὶ σειραὶ τῶν Ἄλπεων, παριστῶσαι διαφόρους σχηματισμούς, ἔχουσαι κεκαλυμμένας ὑπὸ χλόης τὰς πλευρὰς καὶ βυθίζουσαι εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς ἀγερῶχους αὐτῶν κορυφὰς ἅς αἰωνία ἢ χιῶν καλύπτει. Τὸ τερπνὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν χωρίων Ville-neuve καὶ Montreux ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸ καντῶνιον τοῦ Valais. Τὸ Montreux σύγκειται ἐκ πλειοτέρων χωρίων ἐσπαρμένων ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ βουνοῦ· νομίζεις ὅτι χεῖρ ἀριστοτέχνου ἔθεσεν ἐκεῖ τοὺς ὠραίους ἐκείνους οἰκίσκους θεταμμένους ἐν τῷ μεσῷ τῶν δένδρων, καὶ ὡσεὶ ἐκ χάρτου πεπλασμένους. Ἐν ἐκ τῶν χωρίων τούτων, τὸ Clarens, εἶνε ὀνομαστὸν διότι ἔνθους τὸ περιέγραψεν ὁ Ῥουσσὸ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλοΐζῃ του· καὶ σοὶ δεικνύουσιν ἀκόμη τὸ δάσος ὅπου ἐπλανήθη, ὅπου ἐρρέμβασεν ἡ ῥωμαντικὴ ἐκείνη ἡρώϊς του. Ἐν τοιαύτῃ τοποθεσίᾳ, ἐν τῷ μεσῷ τοιούτων ποιητικῶν ἀναμνήσεων ἦλθε νὰ διατριψῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ ἐνδοξος γέρων.

Οἱ ἐν Γενεύῃ διαμένοντες Γάλλοι μαθόντες τὴν ἀφίξιν του συνηθροίσθησαν ἅπαντες ἵνα ὁμοθυμαδὸν τὸν ἐπισκεφθῶσι καὶ τῷ προσφέρωσι δείγματα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὃν τοῖς ἐμπνέει. Μετ' αὐτῶν συνανεμίχθησαν καὶ ἔνοι πολλοὶ ἐν οἷς δὲν ὤκησα νὰ συγκαταλεχθῶ καὶ ἐγώ. Ἐπεβιάσθημεν λοιπὸν τὴν πρωΐαν τῆς χθὲς εἰς ἐν ἐκ τῶν εὐρυτέρων ἀτμοπλοίων τῆς λίμνης, ἅτινα, ὡς κύκνοι, διασχίζουσι τὰ ἤρεμα νερά τῆς. Ὁ διάπλους μας ἦτο μαγικός, καθόσον εἶδομεν τὰ πλεῖστα τῶν περὶ τὴν λίμνην χωρίων ἅτινα ἀμιλλῶνται ἐν καλλοναῖς πρὸς ἄλληλα. Μουσικὸς θίασος, καλῶς κατηρτισμένος, ἐκήλει τὰς ἀκοάς μας, ζωηρὰ δὲ καὶ ἔνθους ὁμήγυρις μετέδιδε φαιδρότητα καὶ εἰς τὸν μᾶλλον σκεπτικὸν καὶ μελαγχολοῦντα. Τὰ παιδία ἐσκίρτων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, αἱ γυναῖκες ἐφλυάρουν ἀδιακόπως, οἱ ἄνδρες ἐθαύμαζον τὰς πέριξ τοποθεσίας, καὶ οἱ νέοι ἀντῆλασσον μετὰ τῶν νεανίδων κλοπιμαῖα βλέμματα καὶ μειδιάματα. Τέσσαρες ὥραι μᾶς ἐφάνησαν ὡς μία στιγμὴ. Πόσον ταχέως παρέρχονται τῆς χαρᾶς αἱ ὥραι!

Ἀπεβιάσθημεν εἰς Villeneuve καὶ διεσπάρθημεν ἅπαντες ἵνα προγευματίσωμεν. Μετὰ μίαν ὥραν ἤχος σάλπιγγος μᾶς συνεκάλεσεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἵνα βαδίσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδρομῆς μας. Προηγεῖτο ἡ Γαλλικὴ σημαία, εἶπετο ὁ μουσικὸς θίασος, καὶ ἤρχετο κατόπιν ἅπαν τὸ πλῆθος. Ἐφθάσαμεν τῆς μουσικῆς παιανιζούσης τὴν Μασσαλιώτιδα, καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ φανῇ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἡ λευκὴ τοῦ μεγάλου γέροντος κεφαλὴ, ἐν τῷ μεσῷ τῶν δύο τρυφερῶν ἀγγέλων του· ἅμα τῇ ἐμφανίσει

του, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος, ἀντήχησεν ἡ κραυγὴ Vive Victor Hugo!.. Τότε εἶδον δάκρυ νὰ κυλίῃ ἐπὶ τῆς παρεϊᾶς του καὶ ἀνήγειρε τὴν χεῖρα τρέμουσαν ἵνα τὸ σπογγίση. Ἐφαίνετο λίαν συγκεκινημένος βλέπων τὴν λατρεία ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ ξένου ἐδάφους οἱ συμπολιταὶ του τρέφουσι δι' αὐτόν. Ὅτε αἱ φωναὶ τοῦ πλήθους κατέπαυσαν ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ ἡ φωνὴ του δὲν ἔφθανε μέχρις ἡμῶν, ἀν καὶ ἐφαίνετο προσπαθῶν νὰ τονίσῃ τοὺς λόγους του· δὲν ἤκουσα εἰμὴ ὀλίγας λέξεις, ποῦ καὶ που, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλάβω τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων του, ἀλλ' ὅτε ἐν τέλει, ἀνυψῶν πάσῃ δυνάμει τὴν φωνήν, ἐφώνησε Vive la Republique! δὲν ἤξεύρω καὶ ἐγὼ τί ἠσθάνθη, καὶ ὁ πῖλός μου δὲν εὐρέθη πλέον εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλ' ἀνυψωμένος ἐν τῇ χειρὶ μου καὶ ὡσεὶ ζητῶν νὰ πτερυγίσῃ πρὸς τὰ ὑψηλά. Ὁ Οὐγγὺ δὲν εἶνε μόνον ὁ μέγας τοῦ αἰῶνος ποιητῆς ἀλλὰ καὶ μέγας τῆς Γαλλίας πολίτης. Ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰργάσθη, ἐπάλαισεν, ἐδιώχθη, τρέφων πάντοτε διακαῆ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐξακολουθῶν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνα. Δύο καὶ μόναι λέξεις ἐξερχόμεναι τῶν χειλέων του πολλάκις ἀνεζωπύρῳσαν τὸ φρόνημα χιλιάδων συμπολιτῶν του, καὶ ἐνέπνευσαν νέον θάρρος εἰς τοὺς ἐργαζομένους ὑπὲρ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐδραιώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Οὕτω καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῆς Γαλλικῆς ἐκείνης ὁμηγύρεως ὑπῆρξεν ἀκράτητος καὶ ζητωκραυγαὶ παρατεταμέναι ἐπηκολούθησαν τοὺς λόγους του.

Εἶνε ἀξία τῶντι θαυμασμοῦ τοιαύτη λατρεία πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν. Δὲν ἐπευφήμει τὸ ἐνθουσιῶδες ἐκεῖνο πλῆθος μέγαν καὶ ἰσχυρὸν πολιτικόν, οὐδ' ἐνδοξον στρατηγόν, ἀλλ' ἀπλοῦν τοῦ πνεύματος ἐργάτην ὅστις ἐπὶ ἐξήκοντα καὶ πλέον ἔτη δὲν ἐκουράσθη δημιουργῶν κόσμου ἰδεῶν, δὲν κατεβλήθη προασπίζων διὰ τῆς γραφίδος του τὴν δημοκρατίαν.

Οὕτω εὐαρέστως καὶ ἐν τοιαύταις συγκινήσει διήλθον τὴν χθὲς ἡμέραν, ἅς δὲν ἐκρατήθη νὰ μὴ σοὶ μεταδώσω.

Σός.

ΤΙΜΟΛΕΩΝ Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Γενεὴ 8/20 Αὐγούστου 1883.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ μόνος, βλέπων πάντοτε τὸν σάκκον.
Εἶνε ἐδῶ! — Νεκρός! Καὶ ὅμως ἤθελα
Νὰ τὸν ἰδῶ!

(ψηλαφῶν τὸν σάκκον)

Ἄλλ' εἶνε ἀδιάφορον,

Βεβαίως εἶν' αὐτός. — Ναί, τὸν αἰσθάνομαι

Ἐπὶ τὸν σάκκον τοῦτον. — Διὰ τοῦ ὑφάσματος

Ἰδοὺ οἱ πτεριστιῆρές του ἐξέρχονται.

Εἶνε αὐτός!

(στρεφόμενος καὶ πατῶν ἐπὶ τοῦ σάκκου)

Καὶ τώρα, κόσμε, βλέπε με.

Ἐμπρὸς σου ἔχεις ἓνα γελωτοποιόν,
Καὶ ἓνα ἀνακτα! — Καὶ ποῖον ἀνακτα!
Τὸν πρῶτον πάντων καὶ τὸν ὕψιστον! Ἰδοὺ
Κρατῶ αὐτὸν ὑπὸ τοὺς πόδας μου, αὐτὸς
Ἐκεῖνος εἶνε. Ἐχει δὲ ὡς μνημᾶ του
Τὸν Σηκουάνα καὶ τὸν σάκκον σάβανον.
Τίς ὅλα ταῦτα ἔπραξε;

(σταυρῶν τοὺς βραχίονας)

Μόνος ἐγὼ!

Ἄχι, νὰ τὸ πιστεύσω εἶν' ἀδύνατον
Ἵτι τοιοῦτον ἦρα θρίαμβον, καθὼς
Οὐδὲ ὁ κόσμος θὰ πιστεύσῃ αὐριον.
Τὸ μέλλον τί θὰ εἴπῃ; Ποῖαν φοβερὰν
Θὰ παραγάγῃ εἰς τὰ ἔθνη ἐκπληξιν
Ἐν γεγονὸς τοιοῦτον! Πόσον εὐκόλα
Μᾶς ἀφαρπάξεις, Τύχη, οὐ ἦτις ἐδῶ
Μᾶς ἐρριψέ! Πῶς! ἐν παρμύγιστον λοιπὸν
Τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλειῶν, εἰς Θεός,
Ἄφ' οὐ ἀθανασία μόνον ἔλειπεν,
Εἰς τῆς Γαλλίας βασιλεύς, ὅστις πολὺν
Ἐν τῇ ψυχῇ του εἶχεν ἐνθουσιασμόν,
Ὁ τοῦ Καρόλου Πέμπτου ἀντιμέτωπος,
Φραγκίσκος ὁ τοῦ Βαλοά, ὁ νικητῆς
Ἐν τοῖς πολέμοις, ὅστις μετὰ τὸ βῆμά του
Τὰ τεῖχη ἀπὸ βάρθρων ἔσειεν,

(Βροντᾶ)

Αὐτός

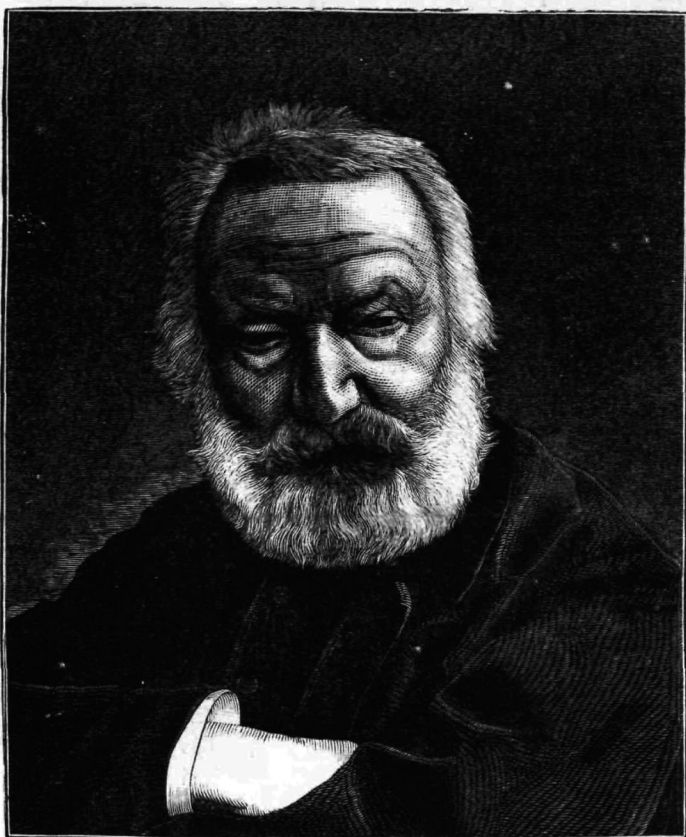
Ἵστις τὴν νύκτα κατ' ἀλλήλων τοὺς στρατοὺς
Θορυβωδῶς ἐξώθει, κ' εἶτα τὴν αὐγὴν
Μὲ χεῖρας αἰμοφύρτους ἐκ τριῶν ξιφῶν
Ἐκράτει μόνον ἐν τεμάχιον, αὐτὸς
Ὁ Βασιλεύς, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Μαρινιάν,
Ἵστις τὴν οἰκουμένην μετὰ τὴν δόξαν του
Ἐκλείσει, πῶς ἀποτόμως, ὦ Θεέ,
Θέλει ἐκλείψῃ! Μ' ὄλον του τὸ ὄνομα,
Τὸν θόρυβόν του, τῶν κολάκων τὴν αὐλήν
Καὶ τὴν ἰσχύν του, ὡς παιδίον ἐκθετον
Ἐρπάγῃ αἴφνης, ἀνηρπάγῃ ἐν νυκτὶ
Τρικυμιῶδει ἀπὸ ἓνα ἄγνωστον!
Πῶς! ἡ αὐλή ἐκείνη, τὸ βασιλεῖον
Καὶ ὁ αἶψ, παρῆλθον ὡς καπνός! Αὐτός
Ὁ Βασιλεύς, οὕτινος ἦτο ἡ ζωὴ
Αὐγὴ ὠραία, ἔσθυσεν, ἐξέλιπεν,
Διεσκορπίσθη εἰς τὸν ἄνεμον! Εὐθύς
Ἦλθε, παρῆλθε, καθὼς μία ἀστραπή!
Αὐριον ἴσως κήρυκες ἀνωφελῶς
Θὰ περιέλθουν πᾶσαν πόλιν, ἀφθονον
Δεικνύοντες χρυσίον, καὶ θὰ κράζωσιν
Εἰς τοὺς ἐπτοημένους διαβαίνοντας:
— Ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δυνηθῆ
Ν' ἀνέρῃ τὸν Φραγκίσκον Πρῶτον! — ὦ αὐτὸ
Εἶνε λαμπρόν!

(Μετὰ τινας στιγμάς)

ἽΩ κόρη μου περίλυπος,

Ἴδου ἐτιμωρήθη οὗτος, ἰδου ὅτι σὺ
Ἐξεδικήθης! Ἰόσον ἐπεθύμησα
Τὸ αἴμά του! Μ' ἄλιγα χρήματα ἰδου
Τὸν ἔχω!
(Κύπτων παραφόρως ἐπὶ τοῦ πτώματος)

Κ' ἠτιμασμένην μοῦ ἀπέδωκες αὐτήν
Καὶ δυστυχῆ! Ἔ, μὲ ἀκούεις τὸ λοιπόν;
Παράδοξον δὲν εἶνε; ναί, εἶμαι ἐγὼ
Ὅστις ἐδῶ καγχάζω κ' ἐκδικουῦμαι. Ἄ!
Προσεποιούμην ὅτι ἐλθισμόνησα

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΓΩ

Εἰκὼν τοῦ κ. Γ. Οἰκονόμου βραβευθεῖσα ἐν τῷ τελευταίῳ
διαγωνισμῷ τοῦ Πολυτεχνείου (ἴδι πλ. 146)

Ἦ κακοῦργε! Τώρα δύνασαι
Νὰ μὲ ἀκούσης! Ἦρπασες τὴν κόρην μου,
Ἦτις ἀξίζει περισσότερο πολὺ
Τοῦ στέμματός σου, ἢ ὅποια εἰς τινὰ
Κακὸν δὲν ἔπραξε· μοῦ τὴν ἐφθόνησες

Καὶ σὺ ἀπεκοιμήθης!—Καὶ ἐπίστευες—
Ἄνόητε!—πῶς ἐξαντλεῖται ἡ ὄργη
Ἐνὸς πατρὸς εὐκόλως! — Ὅχι! εἰς αὐτήν
Τὴν μεταξύ μας πάλην, πάλην ἀσθενοῦς
Πρὸς ἰσχυρόν, ὁ ἀσθενὴς ἐνίκησεν.

Ἐκεῖνος, ὅστις ἔλειχε τοὺς πόδας σου
 Σοῦ κατατρώγει τὴν καρδίαν! Σὲ κρατῶ!
 (κῦπτων ἐπὶ πλέον ἐπὶ τοῦ σάκκου)
 Μ' ἀκούεις; εἰμ' ἐγώ, Ἴππότη Βασιλεῦ.

(τύπτει τὸ πῶμα)
 Βλέπεις; ὅταν τὴν ψυχὴν
 Τὴν μᾶλλον ἠρεμοῦσαν ἢ ἐκδίκησις
 Ὠθῆσῃ, δὲν κοιμᾶται πλέον τίποτε

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ — ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΔΑΦΝΩΝΙΑΣ (*18 σελ. 159.)

Ἐγώ, ἐκεῖνος ὁ τρελός, τὸ ἦμισυ
 Ἐκεῖνο τοῦ ἀνθρώπου, γελωτοποιός,
 Τὸ ζῶον τοῦτο τὸ ἀμφίβολον, πρὸς ὃ
 Ἐκραζες—Σκύλε!

Ἐντὸς αὐτῆς! Ὁ μᾶλλον τότε ἀσθενής
 Ἀνδρίζεται, ὁ πλέον δὲ οὐτιδανός
 Μεταμορφοῦται, ἢ ὀργὴ ἐκρήγνυται
 Τοῦ δούλου, τίγρις ἢ γαλῆ καθίσταται,

Ὁ γελωτοποιὸς δὲ δήμιος!

(ἡμειγερόμενος)
ᾠ πῶς

Ἐπόθησα νὰ ἦτο δυνατόν, χωρὶς
Νὰ κινηθῆ διόλου, νὰ με ἤκουε! —

(κύπτων αὐθις ἐπὶ τοῦ πτώματος)

Ἐ, μὲ ἀκούεις; σὲ βδελύττομαι! Καὶ νῦν,
Εἰς τὸν πυθμένα ὑπαγε τοῦ ποταμοῦ,

Ὅπου πᾶν ἴχνος τῆς ζωῆς σου θὰ σβεσθῆ,
Νὰ ἴδῃς μήπως εἰς τὸ κοιμητήριον
Τῶν Γάλλων βασιλέων κανὲν ρεῦμά του

Ἐπαναστρέψῃ πάλιν.

(ἐγειρόμενος)

Εἰς τὸν ποταμόν,

Φραγκίσκε Πρωῦτε!

(Λαμβάνει τὸν σάκκον ἐκ μιᾶς ἄκρας καὶ τὸν σῦρει εἰς τὸ χεῖ-
λος τοῦ ποταμοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸν ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ παρο-
χθίου περιτειχίσματος, ἡ Μαγελὼν ἀνοίγει μετ' ἐπιφυλάξεως
τὴν θύραν τῆς καλύβης καὶ παρατηρεῖ περὶ ἑαυτὴν ἀνησῶχος.
Μὴ διακρίνουσα τινά, εἰσέρχεται καὶ ἐπανερχεται μετὰ μίαν
στιγμὴν μετὰ τοῦ Βασιλέως, εἰς τὸν ὁποῖον διὰ νευμάτων ἐξηγεῖ
ὅτι οὐδεὶς πλέον εἶνε ἐκεῖ καὶ ὅτι δύναται ν' ἀπέλθῃ. Εἰσερχο-
μένης αὐτῆς, κλείει ἡ θύρα, ὃ δὲ Βασιλεὺς διέρχεται διὰ τοῦ
βάθους τῆς σκηνῆς, ἀκολουθῶν τὴν διεύθυνσιν, ἣν τῷ εἶδειεν ἡ
Μαγελὼν. Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ὁ Τριβουλέτος ἐτοιμάζεται νὰ ρίψῃ
τὸν σάκκον εἰς τὸν Σηκουάναν.)

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ κρατῶν τὸν σάκκον

Ἐ, ἐμπρός!

(Ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Βασιλέως ψάλλοντος
τὸ γνωστὸν ἄσμα του)

Ποῖα φωνή

Εἶνε αὐτή! ᾠ φάσματα νυκτερινά,

Μ' ἐμπαίζετε;

(Στρέφεται καὶ τείνει τὸ οὖς ἐντρομός. Ὁ Βασιλεὺς
ἀκούεται ψάλλοντος ἔξω τῆς σκηνῆς)

Κατάρρα! Μὲ ἠπάτησαν!

Τὸν ἔχουν φυγαδεύσει, δὲν κρατῶ αὐτόν.

(Τρέχει πρὸς τὴν οἰκίαν, ἧς τινος μόνον τὸ ἄνω
παράθυρον εἶνε ἀνοικτόν)

Κακοῦργε!

(ἀναμετρῶν τὸ ὕψος ὡσεὶ θέλων ν' ἀναρριχηθῆ)

Εἶνε ὑψηλὰ πολὺ!

(ἐρχόμενος εἰς τὸν σάκκον)

Ἀλλὰ

Ποῖον ἐντὸς τοῦ σάκκου νὰ μοῦ ἐθεσεν

Ὁ δολοφόνος; Τίν' ἀθῶνον;—Τρέμω...
(ψαύων τὸν σάκκον)

Ναί,

Εἶνε ἀνθρώπου σῶμα.

(Σχιζεῖ τὸν σάκκον κατὰ μῆκος διὰ τοῦ ἐγχειριδίου του
καὶ παρατηρεῖ ἐν αὐτῷ ἐναγωνίως)

Ἄλλὰ τίποτε

Δὲν βλέπω! — Τόσον σκοτεινά!

(στρεφόμενος)

Εἰς τὴν ὁδὸν

Κανείς! Εἰς τὴν οἰκίαν οὔτε! Οὔτε φῶς!

(Στηρίζεται ἀπελπισ ἐπὶ τοῦ σάκκου)

Ἄς περιμεῖνω νὰ ἀστράψῃ!

(Ἀναμένει ἐπὶ τινὰς στιγμὰς θεωρῶν ἐντὸς τοῦ σάκκου,
ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξήγαγε τὴν Λευκὴν κατὰ τὸ ἥμισυ)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ΔΕΥΚΗ.

(Ἀστράπτει ὁ Τριβουλέτος ἐγειρεται καὶ ὀπισθοχωρεῖ
ἐκβάλλων κραυγὴν φρενητιώδη)

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ἡ κόρη μου!

Θεέ μου! Δυστυχία! εἶν' ἡ κόρη μου!

Ἡ κόρη μου! ἡ κόρη εἶνε τώρα!

(ψηλαφῶν τὴν χεῖρά του)

ᾠ!

Ἐβράχ' ἡ χεῖρ μου! τίνος αἷμα εἶν' αὐτό;

— Ἡ κόρη μου!— ᾠ χάνομαι! πλὴν ὄνειρον,

Φάντασμα μόνον εἶνε τοῦτο φοβερόν!

Ἄδύνατον! ἐκείνη ἀνεχώρησε,

Πρὸς τὸ Ἐβραϊ βαδίζει τώρα.

(γονυπετεῖ παρὰ τὸ σῶμα, προσελθὼν τοὺς

ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν)

ᾠ Θεέ!

Δὲν εἶνε ἀληθὲς πῶς εἶνε ὄνειρον

Φρικῶδες μόνον, ὅτι σὺ τὴν κόρην μου

Ἰπὸ τὰς πτέρυγὰς σου διέφυλάξες,

Ὅτι αὐτὴ δὲν εἶνε, ᾠ Θεέ μου!

(Δευτέρα ἀστραπὴ ρίπτει ζωηρὸν φῶς ἐπὶ τοῦ ὄχρου προσ-
ώπου καὶ τῶν κεκλεισμένων ὀφθαλμῶν τῆς Δευκῆς)

Ναί!

Ἐκείνη εἶνε! εἶν' αὐτή!

(ρίπτόμενος θρηνηδῶς ἐπὶ τοῦ πτώματος)

ᾠ κόρη μου!

Παῖδιον, ἀποκρίσου, ἀποκρίσου μου,

ᾠ! οἱ κακοῦργοι σὲ ἐδολοφόνησαν!

Ὅμιλε μου! Δὲν εἶνε ἄλλος τις ἐδῶ

Παρὰ ἡ φρικαλέα οἰκογένεια,

Θεὲ μεγάλε! λάλησε, ὁμιλε μου.

ᾠ κόρη μου! ᾠ κόρη!

(Ἡ Δευκὴ ὡσεὶ ζωογονηθεῖσα ἐκ τῶν κραυγῶν τοῦ
πατρὸς τῆς, ἡμιοῖται τὰ βλέφαρα καὶ ὁμιλεῖ
διὰ φωνῆς ἐκλειπούσης)

ΔΕΥΚΗ

Ποῖος μὲ καλεῖ;

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ ἔξω ἑαυτοῦ

Λαλεῖ! κινεῖται κάπως! ἡ καρδία τῆς

Πάλλει, ἀνοίγει τῶμά τῆς, Θεέ μου! ζῆ.

(Ἡ Δευκὴ ἡμειγείρεται· φέρει ὑποκάμισον, εἶνε καθημαγμένη
καὶ λυσικόμος. Τὸ κάτω τοῦ σώματος καλύπτει ὁ σάκκος)

ΔΕΥΚΗ

Ποῦ εἶμαι;

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ ὑποστηρίζων αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του

Μὲ ἀκούεις; λέγε, τέκνον μου,

ᾠ μόνη εἰς τὸν κόσμον εὐτυχία μου,

Ἄναγνωρίζεις τὴν φωνήν μου;

ΔΕΥΚΗ

Πάτερ μου!

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ἀγαπητὴ μου κόρη, τί σοῦ ἔκαμαν;

—Πόσον φρικῶδες εἶν' αὐτὸ μυστήριον!

Φοβοῦμαι νὰ σε ψαύσω μὴ πονέσης, καὶ

Δὲν βλέπω. Ἐχεις κάπου, κόρη μου, πληγὴν;

Τὴν χεῖρά μου ὀδήγει.

ΛΕΥΚΗ μετὰ φωνῆς διακοπτομένης

Τὴν καρδίαν μου,

— Εἶμαι βεβαία, — ἤγγισεν ἡ μάχαιρα, —

ᾠ, τὸ ἠσθάνθην. . . —

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ποῖος σὲ ἐκτύπησε;

ΛΕΥΚΗ

Εἰς ὅλα ἐγὼ ἔπταισα, — σ' ἠπάτησα. —

Ἀπείρωσ τὸν ἠγάπων — θνήσκω — χάριν του.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

ᾠ πεπρωμένον ἀκαμπτον! Ἐνέπεσον

Εἰς τὴν ἐκδίκησίν μου! Καὶ ὁ ὕψιστος

Μὲ τιμωρεῖ! Ἄλλ' ὅμως, ἐξηγήσου μου,

Κόρη μου, λέγε, τί σοῦ ἔκαμαν;

ΛΕΥΚΗ θνήσκουσα

ᾠ, μὴ

Μὲ ἀναγκάζεις νὰ λαλῶ.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ καταφιλῶν αὐτὴν

Συγχώρει με.

Πλὴν νὰ σε χάσω, χωρὶς νὰ γνωρίζω πῶς!

Οἴμοι! ἡ κεφαλὴ σου κλίνει!

ΛΕΥΚΗ προσπαθοῦσα νὰ στραφῇ

Στρέψε με

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος . . . πνίγομαι! . .

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ ἀνεγειρῶν αὐτὴν

Λευκὴ!

Λευκὴ! μὴ ἀποθάνης! . .

(στρεφόμενος ἐν ἀπελπισίᾳ)

ᾠ, βοήθεια!

Κανεὶς ἐδῶ δὲν εἶνε; Καὶ θ' ἀφήσωσι

Νὰ ἀποθάνῃ οὕτω ἡ θυγάτηρ μου;

— Ἴδού, ὁ κῶδων τοῦ πορθμείου. Κορη μου,

Ἀγαπητὴ, δὲν δύνασαι μίαν στιγμὴν

Νὰ περιμένῃς, νὰ σοῦ φέρω ὕδωρ καὶ

Σημάνω ἵνα ἔλθῃ κάποιος;

(Ἡ Λευκὴ τῷ νεύει ὅτι εἶνε ἀνωφελες)

Ἄλλὰ

Δὲν θέλεις; — Πρέπει ὅμως. . .

(κράζων ἀπὸ τῆς θέσεώς του)

Ἄνθρωποι!

(Σιωπὴ πανταχοῦ. Ἡ οἰκία οὐδὲν προδίδει σημεῖον ζωῆς)

Θεε!

Ἄφρονος τάφος εἶνε ἡ οἰκὴ αὐτὴ!

(Ἡ Λευκὴ ἀγωνιᾷ)

Μὴ ἀποθνήσκῃς, θησαυρέ μου, κόρη μου,

Περιστερὰ μου· ἂν μοῦ φύγῃς τίποτε

Δὲν θ' ἀπομείνῃ πλέον εἰς ἐμέ, Λευκὴ. . . .

Μὴ ἀποθάνῃς!

ΛΕΥΚΗ

ᾠ!

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ἐδῶ σὲ ἐνοχλεῖ

Ἡ χεῖρ μου, δὲν εἶν' ἀληθὲς; — Περιμένε

Ν' ἀλλάξω θέσιν. — Κάτι τι καλλίτερα

Δὲν εἶσαι οὕτω; — ᾠ, δι' ὄνομα Θεοῦ,

Κράτησε τὴν πνοὴν σου, ἕωσοῦ κανεὶς

Μᾶς βοηθήσῃ! — ᾠ, κανεὶς δὲν βοηθεῖ!

ΛΕΥΚΗ διὰ φωνῆς ἐκλειπούσης

Συγχώρησέ τον, πάτερ μου. . . Ὑγίαινε!

(Ἡ κεφαλὴ τῆς κλίνει)

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ ἐκσπῶν τὴν κόμην του

Λευκὴ! . . . Ἐκπνέει!

(Τρέχει πρὸς τὸν κῶδωνα τοῦ πορθμείου,

ὃν κινεῖ ὀρμητικῶς)

Φόνος! φόνος! τρέξατε!

(ἐπανερχόμενος πρὸς τὴν Λευκὴν)

Λευκὴ, προσπάθησ' ἕνα μόνον λόγον σου

Νὰ μοῦ εἰπῇς ἀκόμη. Εὐσπλαγχνίσου με!

Ὁμίλησέ μου! μίαν λέξιν!

(προσπαθῶν νὰ τὴν ἐγειρῇ)

Διατί

Θέλεις νὰ μένῃς οὕτω πῶς ἀκίνητος!

Δεκαεξέτις! Εἶνε νεαρὰ πολὺ!

ᾠ, ὄχι, ὄχι, δὲν ἀπέθανες! Λευκὴ,

Πῶς ἠδυνήθης μόνον τὸν πατέρα σου

Ν' ἀφήσῃς; Εἶνε ἀληθὲς πῶς ἄλλοτε

Δὲν θὰ σ' ἀκούσῃ πλέον; Διατί, Θεε;

(Εἰσέρχονται ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ μετὰ λαμπάδων,

ἀκούσαντες τὸν κῶδωνα)

Ἐπῆρξεν ἀνοικτίρμων ὁ Θεὸς πρὸς σέ,

Ἄφου σὲ ἔδωσ' εἰς ἐμέ. Τοῦλάχιστον

Δέν σε ἐκάλει, πρὶν τὴν ὠραιότητα

Μοῦ δεῖξῃ τῆς ψυχῆς σου; πρὸς τί μ' ἀφῆσε

Νὰ ἴδω ποῖον εἶχα θησαυρόν; Ἴπρὸς τί,

Ὅτε μικρὰν ἀκόμη σὲ ἐπλήγωσαν

Τὰ ἄλλα τὰ παιδία, δὲν ἀπέθνησκες;

Κόρη μου! κόρη! . .

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ἈΝΔΡΕΣ καὶ ΓΥΝΑΙΚΕΣ τοῦ λαοῦ

ΜΙΑ ΓΥΝΗ

Μοῦ σπαράζουσι τὴν ψυχὴν

Οἱ λόγοι του!

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ στρεφόμενος

Ἄ! τώρα ἔρχεσθε! καλὰ!

Πολὺ ἐγκαίρως ἔρχεσθε!

(δραττόμενος τοῦ περιλαιμίου ἀμαετλήτου τινός,

ὅστις κρατεῖ μαστίγιον)

Χωριάτη, σὺ

Εἶπέ μου, ἔχεις ἄλογα, ἀμάξι;

Ο ΑΜΑΞΗΛΑΤΗΣ

Ναί. —

Πῶς με τινάζει!

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ἐχεις; Βάλε τὸ λοιπὸν

Νὰ κόψῃ τὸ ἀμάξι τὸ κεφάλι μου.

(ἐπανέρχεται καὶ βίπτεται ἐπὶ τοῦ πτώματος)

Κόρη μου!

Εἰς τὸν παριστάμενον

Κάτι φονικὸν θὰ ἔγεινε!

Τί δύστυχος πατέρας ! Μὴ ἀφήσωμεν
Αὐτὸν πλησίον της.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Ὅχι ! ἐπιθυμῶ

Νὰ μείνω ! θέλω νὰ τὴν βλέπω ! Ἐγὼ σὰς
Δὲν σὰς γνωρίζω. Πῶς θὰ τὴν ἀρπάσητε
Ἄφοῦ κακὸν κανένα δὲν σὰς ἔκαμα ;

(πρὸς μίαν γυναῖκα)

Κυρία, κλαίεις ; ὦ οὐ εἶσαι ἀγαθή,
Νὰ μὴ μου τὴν ἀρπάσουν λέγε τους.
(Ἡ γυνὴ ἐπεμβαίνει ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐκεῖνος ἐπανέρχεται
πρὸς τὴν Λευκὴν πρὸ τῆς ἑποίας γονυπετεῖ)

Πτωχέ !

Κλίνε τὸ γόνυ, παρ' αὐτὴν ἀπόθανε
Γονυπετής !

Ἡ ΓΥΝΗ

Μὰ ἡσυχάσατε. Ἐὰν

Τοιουτοτρόπως θὰ φωνάζετε, αὐτοὶ
Θὰ σὰς τὴν πάρουν.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

ὦ, ἀφήσατέ μου τὴν,

Νομίζω πῶς ἀκόμη δὲν ἐξέπνευσε!
Τὴν συνδρομὴν μου θέλει ! Ἀλλὰ τρέξατε
Βοήθειαν καμμίαν νὰ ζητήσητε
Ἀπὸ τὴν πόλιν. Ἐπὶ τῆς καρδίας μου
Ἀφήσατέ τὴν, καὶ θὰ ἦμαι ἡσυχος.
(τὴν σέρει ἄλλην πρὸς τὸ στήθος του, καὶ τὴν διευθετεῖ
ὡς μήτηρ τὸ κοιμώμενον τέκνον της)

Ὅχι ! νεκρά δὲν εἶνε. Ὁ Θεὸς αὐτὸ
Δὲν ἤθελε ! Διότι τὸ γνωρίζει πῶς
Δὲν ἔχω εἰς τὸν κόσμον ἄλλο τι, ἐκτὸς
Αὐτῆς. Ὁ κόσμος ὅλος σ' ἀποστρέφεται
Ὅποταν ἦσαι ἄσχημος. Σὲ φεύγουσιν
Οἱ ἄνθρωποι, κανεὶς τῶν δὲν παθαίνεται
Εἰς τὰ δεινά σου. Ἀλλ' αὐτὴ μὲ ἀγαπᾷ,
Αὐτὴ εἶν' ἡ χαρὰ μου καὶ τὸ στήριγμα.
Ὅταν γελῶσι τὸν πατέρα της, αὐτὴ
Μαζὴ του κλαίει. Τόσον εὐμορφος, νεκρά !
Ἀδύνατον ! δότε μου τώρα κάτι τι
Τὸ μέτωπόν της νὰ σπογγίσω.

(τῇ σπογγίζει τὸ μέτωπον)

Ἐρυθρὸν

Τὸ χεῖλός της ἀκόμη εἶνε. Ἄν καὶ σεῖς
Ἐβλέπατε ἐκεῖνην παῖδα διετῆ
Μὲ τὴν χρυσὴν της κόμην ! ὦ, ἐγὼ, ξανθὴν
ὦς ἦτο τότε, δὲν τὴν ἐλησμόνησα.
Βασανισμένη κόρη, εὐτυχία μου,
Λευκὴ μου ! οὕτω τὴν ἐκράτουν ἄλλοτε
Παιδίον. Ὅπως τώρα, ἀνεπαύετο
Ἐιάνω μου καὶ τότε. Ἄν εἰξεύρατε,
Ὅταν ἐξύπνα, ποῖος ἦτο ἄγγελος.
Δὲν ἐφαινόμην εἰς αὐτὴν παράδοξος,
Μοὶ ἐμειδίωσιν οἱ γλυκεῖς της ὀφθαλμοί,
Κ' ἐφίλουν τὰς μικράς της χεῖρας. Ἄκακον
Παιδίον ! — Ὅχι, δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ

Κοιμᾶται, ἡσυχάζει. Μόλις πρὸ μικροῦ
ὦσαν ἀποθαμμένη ἦτο, κύριοι.

Ἐξύπνησεν ἐν τούτοις. Περιμείνατε.

Ναί, θὰ ἰδῆτε πάλιν νὰ ἀνοίξωσι
Τὰ βλέφαρά της ἔξαφνα. Ἐ, βλέπετε,
Κύριοι, ὅτι τώρα ὀμιλῶ ὀρθῶς.
Κανένα δὲν προσβάλλω, εἶμαι ἡσυχος,
Γλυκίς. Ἄφοῦ κανένα δὲν παρήκουσα,
Δύνασθε ἐλευθέρως νὰ μ' ἀφήσητε
Τὴν κόρην μου νὰ βλέπω.

(παρατηρῶν αὐτὴν)

Ἐκφρασις

Πόνου καμμία, οὐδὲ μία κὰν ρυτίς !
Ἐντὸς τῶν ἰδικῶν μου τὰς ἐθέρμανα
Τὰς χεῖράς της. Ἰδέτε, ψαύσατε αὐτάς.

Ἡ ΓΥΝΗ τῷ Τριβουλέτῳ

Ὁ ἰατρός.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ τῷ χειρουργῷ

Ἐλάτε, ἴδατε αὐτὴν,

Δὲν θὰ σὰς ἐμποδίσω. Δὲν εἶν' ἀληθὲς
Λιπόθυμος πῶς εἶνε ;

Ὁ Ἰατρός ἐξετάζει τὴν Λευκὴν
Φεῦ ! ἀπέθανε !

(Ὁ Τριβουλέτος ἀνατινάσσεται αἰφνιδίως)

Ἐχει πληγὴν βαθεῖαν εἰς τὰριστερόν
Πλευρόν. Τὸ αἷμα ἔφερε τὸν θάνατον.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Τὴν κόρην μου, τὴν κόρην ἐθανάτωσα !
(πίπτει ἀναίσθητος)

Ε. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ